

ලංකා බැංකුව - 2016

2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශන සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශන, විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශන, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශන හා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශන සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සහ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරුවල සාරාංශයකින් සමන්විත ලංකා බැංකුවේ (“බැංකුව”) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ බැංකුව හා එහි පරිපාලිතයන්ගේ (“සමූහය”) ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවෙහි ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. මෙම විගණනය සිදු කිරීම සඳහා ප්‍රසිද්ධ වෘත්තීයෙහි නියැලී වරලත් ගණකාධිකාරී සමාගම් මට සහාය විය.

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(6) ව්‍යවස්ථාවට අනුව මෙම වාර්තාව නිකුත් කරනු ලැබේ.

1.2 බැංකුව සඳහා විශේෂ ව්‍යවස්ථාපිත විධිවිධාන

1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ 5(1) වගන්තියෙන් පැවරී ඇති බලතල අනුව, 1992 මැයි 14 දිනැති අංක 715 දරන රජයේ ගැසට් පත්‍රයෙහි පළකරන ලද එවකට මුදල් අමාත්‍යවරයාගේ නියෝගය පරිදි එකී මුදල් පනතේ 11 කොටසෙහි ඇතුළත් විධිවිධානවලින් බැංකුව නිදහස් කර ඇත. අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් තීරණය කරන ලදුව, භාණ්ඩාගාර ලේකම් විසින් ඔහුගේ 1992 අප්‍රේල් 10 දිනැති අංක ඊඒ02/බීසී/බීපී/01 දරන චක්‍රලේඛය මගින් දන්වන ලද පරිදි සියලු භාණ්ඩාගාර හා රාජ්‍ය පරිපාලන චක්‍රලේඛවලින් ද බැංකුව නිදහස් කර ඇත.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් තොරවූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකි වනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ (“අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය”) වගකීම වේ.

1.4 විගණකගේ වගකීම

මාගේ විගණනය මත පදනම්ව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම මාගේ වගකීම වේ. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මාගේ විගණනය සිදුකරන ලදී. ආචාර ධර්මවල අවශ්‍යතාවන්ට මම අනුකූලවන බවට සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් තොරවන්නේද යන්න පිළිබඳ සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාගැනීම පිණිස විගණනය සැලසුම්කර ක්‍රියාත්මක කරන බවට මෙම ප්‍රමිති අපේක්ෂා කරයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන අගයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම්වලට අදාළ වන විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම පිණිස පරිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණනයට ඇතුළත් වේ. තෝරාගත් පරිපාටීන්, වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගේ අවදානම් තක්සේරුකිරීම් ද ඇතුළත් විගණකගේ විනිශ්චය මත පදනම් වේ. එම අවදානම් තක්සේරුකිරීම්වලදී, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට සහ සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීමට අදාළ වන්නා වූ අභ්‍යන්තර පාලනය විගණක සැලකිල්ලට ගන්නා නමුත් බැංකුවේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදහස් නොකරයි. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය හා යොදාගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය ඇගයීම මෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම පිළිබඳ ඇගයීම ද විගණනයට ඇතුළත් වේ.

මාගේ විගණන මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

2. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

2.1 මතය

මාගේ පරීක්ෂණයෙන් පෙනී යන අන්දමට 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා බැංකුව විසින් නිසි ගිණුම් වාර්තා පවත්වා ඇති බවත්, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින්, 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැංකුවේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ එහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නාවූ මතය වේ.

බැංකුවේ කොටස් හිමියන් සම්බන්ධයෙන් සැලකීමේදී ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැංකුවේ සහ එහි පරිපාලනයන්හි මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ එහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නාවූ මතය වේ.

2.2 නිදහස් කිරීම

1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ 5(1) වගන්තියෙන් පැවරී ඇති බලතල අනුව, 1992 මැයි 14 දිනැති අංක 715 දරන රජයේ ගැසට් පත්‍රයෙහි පළකරන ලද එවකට මුදල් අමාත්‍යවරයාගේ නියෝගය පරිදි එකී මුදල් පනතේ 11 කොටසෙහි ඇතුළත් විධිවිධානවලින් බැංකුව නිදහස් කර ඇත.

2.3 සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම

2.3.1 සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා ඒකාබද්ධ කිරීමේ පදනම

බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, දේශීය බැංකු ඒකකය, විදේශීය බැංකු ඒකකය, ඉස්ලාමීය බැංකු ඒකකය හා බැංකුවේ කොටසක් වන විදේශීය මෙහෙයුම්වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඒකාබද්ධවීමෙන් සමන්විත වේ. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී ලං මු වා ප්‍ර/ ශ්‍රී ලං ගි ප්‍ර) අනුකූලව බැංකුවේ, එහි පරිපාලිත සමාගම්වල හා ආශ්‍රිත සමාගම්වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඒකාබද්ධවීමෙන් සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමන්විත වේ.

එක් එක් පරිපාලිත සමාගමේ හා ආශ්‍රිත සමාගම්වල 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට හා ඉකුත් වර්ෂය අවසානයට බැංකුවේ ආයෝජනවල තත්ත්වය පහත පරිදි විය.

සමාගමේ නම	ආයෝජනයේ තත්ත්වය		ආයෝජනයේ ප්‍රතිශතයක් හිමිකම	
	2016	2015	2016	2015
	රු.මිලියන	රු.මිලියන		
පරිපාලිත සමාගම්				
- මිල ප්‍රකාශිත සමාගම්				
ප්‍රොපටි ඩිවලොප්මන්ට් පීඑල්සී	860	860	95.55	95.55
ශ්‍රී ලංකා මර්චන්ට් බැන්ක් ඇන්ඩ් ෆයින්ෂන්සියල් පීඑල්සී	2,255	2,255	74.49	74.49

- මිල ප්‍රකාශිත නොවන සමාගම්				
සීමාසහිත බීබීසී මැනේජ්මන්ට් ඇන්ඩ් සපෝට් සර්විසස් (පුද්ගලික) සමාගම	1	1	100.00	100.00
සීමාසහිත බීබීසී ප්‍රොපට් ඩිවලොප්මන්ට් ඇන්ඩ් මැනේජ්මන්ට් (පුද්ගලික) සමාගම	1,010	1,010	100.00	100.00
සීමාසහිත බීබීසී ට්‍රැවල්ස් (පුද්ගලික) සමාගම	2.5	2.5	100.00	100.00
සීමාසහිත හොටෙල්ස් කළමනාකරණ (1963) සමාගම	101	101	99.99	99.99
සීමාසහිත ලංකා බැංකුව (යුනේ) සමාගම	2,684	2,684	100.00	100.00
පරිපාලිත සමාගම්වල මුළු ආයෝජන	6,913.5	6,913.5		
අඩු කළා - භානිකරණය සඳහා ප්‍රතිපාදනය	(700)	(700)		
පරිපාලිත සමාගම්වල ශුද්ධ ආයෝජන ආශ්‍රිත සමාගම්	6,213.5	6,213.5		

- මිල ප්‍රකාශිත නොවන සමාගම්				
සීමාසහිත ට්‍රාන්ස් නැෂනල් ලංකා රෙකෝඩ්ස් සොලියුෂන්ස් (පුද්ගලික) සමාගම	20	20	24.69	24.69
සීමාසහිත සී බැන්ක් ඇසෙට් මැනේජ්මන්ට් (පුද්ගලික) සමාගම	31	31	43.36	43.36
සීමාසහිත සදර්න් ඩිවලප්මන්ට් ෆයිනැන්ෂල් සමාගම	25	25	41.67	41.67
සීමාසහිත මීරේකා කැපිටල් ලැන්ඩ් (පුද්ගලික) සමාගම **	-	750	-	40.00
සීමාසහිත ලංකා සිකියුරිටිස් (පුද්ගලික) සමාගම	42	42	41.60	41.60
ආශ්‍රිත සමාගම්වල මුළු ආයෝජන	118	868		
අඩු කළා - භානිකරණය සඳහා ප්‍රතිපාදනය	(25)	(25)		
ආශ්‍රිත සමාගම්වල ශුද්ධ ආයෝජන මුළු ආයෝජන	93	843		
	6,306.5	7,056.5		

** සීමාසහිත මීරේකා කැපිටල් ලැන්ඩ් (පුද්ගලික) සමාගමේ කොටස් ආයෝජනය 2016 දෙසැම්බර් 30 දින රු.බිලියන 3.88 ක මුදලකට විකුණා ඇත. මෙම ගනුදෙනුවෙන් සිදුවූ බලපෑම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගලපා ඇත.

2.4 බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

ලැබිය යුතු ණය භානිකරණය

හේතූන් කිහිපයක් මත බැංකුවේ භානිකරණ ක්‍රියාවලිය අකාර්යක්ෂම වී ඇති බව නියැදි විගණන පරීක්ෂාවේදී අනාවරණය විය. එනම් දේපළ උකස් කිරීම් මඟින් ලැබූ මුදල් හා ඒ සඳහා ගතවන කාලය නිශ්චය කර ගැනීමට හැකි යාන්ත්‍රණයක් මුදල් ප්‍රවාහ මඟින් නොමැති වීම, මුදල් ප්‍රවාහ උපකල්පන සාධාරණීකරණය කිරීමට අසමත් වීම, අනාගත මුදල් ප්‍රවාහ සඳහා උපකාරී වීමට තරම් ප්‍රමාණවත් සාක්ෂි නොමැති වීම මෙන්ම උකස් ණයවලදී, අනාගත අයකර ගැනීම තක්සේරු කිරීමට

අපොහොසත් වීම යනාදිය වේ. මෙයට අමතරව, ගෙවීම් පැහැර හැරීමේ සම්භාවිතාව නිර්ණය කිරීමේදී මාසික එකතු සංචලනයන් සඳහා ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ඒකල ණය ප්‍රමාණයේ (Individual Significant Customers – ISL) භානිකරණ නොවන ණය ශේෂ, කළමනාකරණය විසින් සැලකිල්ලට ගෙන නොතිබුණි. තවද, රජයට ගෙවීමේ හැකියාව පවති ද යන්න ඇගයීමක් සිදුකිරීමකින් තොරව, රජය සතු ව්‍යාපාර (State owned enterprises) ඒවා රජයට අනුයුක්තව පැවතීම නිසා භානිකරණ නොවන ලෙස සලකා තිබුණි.

තවද, බැංකුවේ මුළු ණය සහ අත්තිකාරම්වලින් රු.මිලියන 319,952 ක් හෙවත් සියයට 31 ක් රාජ්‍ය ආයතන සහ රජය සතු ව්‍යාපාරවලින් ලැබිය යුතු ණය නියෝජනය කෙරේ. ඉහත ශේෂයෙන් රු.මිලියන 30,998 ක සැලකිය යුතු තරම් ප්‍රමාණවත් ණය ලෙස හඳුනාගෙන ඇති අතර පොදු ලැබිය හැකි තරම් සාධක සාක්ෂි ද පැවතුණි. මේවා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය (UDA), සීමාසහිත ලංකා සනොස සමාගම, වී අලෙවි මණ්ඩලය, සීමාසහිත ආගරපතන වැවිලි සමාගම සහ ශ්‍රී ලංකා හස්ත කර්මාන්ත මණ්ඩලය යන ආයතනවලින් ලැබිය යුතු ණය වේ. වී අලෙවි මණ්ඩලය, සීමාසහිත ආගරපතන වැවිලි සමාගම සහ ශ්‍රී ලංකා හස්ත කර්මාන්ත මණ්ඩලයෙන් ලැබිය යුතු රු.මිලියන 4,651 ක මුදල හැර, ඉහත අනෙකුත් සියළුම ණය ශේෂ 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට මහා භාණ්ඩාගාර ඇපකරවලින් හෝ වෙනත් සුරක්ෂණයකින් ආවරණය කර නොතිබුණි. කළමනාකරණය විසින් සිදුකළ ප්‍රකාශ අනුව, 2017 මාර්තු මාසයේ UDA විසින් පසුව සිදුකළ නිරවුල් කිරීම් හේතුවෙන් ඔවුන්ගෙන් අයවිය යුතු ප්‍රාග්ධනය රු.මිලියන 4,990 ක් දක්වා අඩු වී තිබුණි.

3. මූල්‍ය සමාලෝචනය

3.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව, සමූහයේ මෙහෙයුම්වලින් සමාලෝචිත වර්ෂයේ රු.මිලියන 30,117 ක බදු පූර්ව ශුද්ධ ලාභයක් වාර්තා කර තිබූ අතර ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේ බදු පූර්ව ශුද්ධ ලාභය රු.මිලියන 25,476 ක් වූයෙන් මූල්‍ය ප්‍රතිඵලවල රු.මිලියන 4,641 ක හෙවත් සියයට 18.2 ක වර්ධනයක් දැක්වුණි. සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී පරිපාලිතයන් හැර බැංකුවේ මෙහෙයුම්වලින් වූ ප්‍රතිඵලය රු.මිලියන 31,189 ක බදු පූර්ව ශුද්ධ ලාභයක් වූ අතර ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේ බදු පූර්ව ශුද්ධ ලාභය රු.මිලියන 25,279 ක් වූයෙන් මූල්‍ය ප්‍රතිඵලවල රු.මිලියන 5,910 ක හෙවත් සියයට 23.4 ක වර්ධනයක් දැක්වුණි.

2016 වර්ෂය තුළදී පොලී ආදායම රු.මිලියන 21,940 කින් හෙවත් සියයට 19.5 කින් වැඩිවීම, මෙහෙයුම් ලාභය වර්ධනය කෙරෙහි බලපෑ ප්‍රධාන සාධකය විය. මෙයට අමතරව, වෙනත් මෙහෙයුම් ආදායම් යටතේ ඇතුළත්ව ඇති ආශ්‍රිත සමාගමක් වන සීමාසහිත මීරේකා කැපිටල් ලැන්ඩ් (පුද්ගලික) සමාගමේ කොටස් විකිණීමෙන් උපයා ගත් රු.මිලියන 3,130 ක් ද ඉහත වර්ධනය කෙරෙහි බලපෑ සාධකයක් විය.

2016 වර්ෂයේදී ලැබූ රු.බිලියන 24.79 ක මුළු ලාභයෙන්, බැංකුව විසින් රු.බිලියන 17.35 ක් හෙවත් සියයට 70 ක් ලාභාංශ ලෙස ශ්‍රී ලංකා රජයට වෙන්කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, බැංකුව විසින් පසුගිය වර්ෂයේ ලාභයෙන් ලාභාංශ ලෙස ප්‍රකාශයට පත්කර තිබුණේ රු.බිලියන 6.35 ක් හෙවත් සියයට 36 ක් පමණි. මේ අනුව, පසුගිය වර්ෂය සමඟ සැසඳීමේදී ලාභාංශ වෙන්කිරීම රු.බිලියන 11 කින් හෙවත් සියයට 173 කින් වැඩි වී තිබුණි.

බැංකුවේ බදුවලට පසු ශුද්ධ ලාභය රු.මිලියන 24,791 ක් විය. බැංකුවේ අගය එකතු කිරීම සමාලෝචිත වර්ෂයේ රු.මිලියන 78,561 ක් වුවද පසුගිය වර්ෂය සමඟ සැසඳීමේදී එම අගය එකතු කිරීම රු.මිලියන 70,237 ක් වී තිබුණි. මේ අනුව, බැංකුවේ අගය එකතු කිරීම රු.මිලියන 8,324 කින් වර්ධනය වී තිබුණි.

3.2 විග්‍රහාත්මක මූල්‍ය සමාලෝචනය

3.2.1 ලාභදායීත්වය

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) 2015 වර්ෂයේ රු.මිලියන 126,664 සමඟ සැසඳීමේදී බැංකු සේවා සැපයීම මඟින් ආදායම් ඉපයීම රු.මිලියන 147,554 කින් හෙවත් සියයට 16.5 කින් සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය වී තිබුණු අතර පොලී ආදායම සියයට 20 කින් ඉහළ යාම් මේ සඳහා බලපා තිබුණි. කෙසේ වුවද, පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව සේවා පිරිවැය සියයට 29 ක ඉහළ යාමක් දක්වමින් රු.මිලියන 71,164 ක් ව තිබුණු අතර කාලීන තැන්පතු වල පොලී වියදම ඉහළයාම මේ සඳහා බලපා තිබුණි.
- (ආ) බැංකු කටයුතු නොවන ආදායම සියයට 35.8 වර්ධනයක් දක්වමින් රු.මිලියන 6,568 ක් වූ අතර පසුගිය වර්ෂයේ මෙම ආදායම රු.මිලියන 4,838 ක් ව පැවතුණි. ආශ්‍රිත සමාගමක් (මීරේකා කැපිටල් ලැන්ඩ් (පුද්ගලික) සමාගම) විකිණීමෙන් ජනනය වූ ප්‍රාග්ධන ප්‍රතිලාභ මේ සඳහා සැලකිය යුතු ලෙස බලපා තිබුණි.
- (ඇ) 2016 වර්ෂයේ බදු පසු ලාභය රු.මිලියන 7,433 කින් ඉහළ ගොස් තිබුණද, ව්‍යාජන කිරීම හා වර්ධනය 2016 වර්ෂය තුළදී 2015 වර්ෂයට සාපේක්ෂව සියයට 14.6 කින් පහළ ගොස් තිබූ අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේ සියයට 70 ක ඉහළ ලාභාංශ බෙදාහැරීම් අනුපාතයක් පැවතීම මේ සඳහා බලපා තිබුණි.
- (ඈ) 2015 වර්ෂයට සාපේක්ෂව 2016 වර්ෂය තුළදී සේවකයන්ට හා බාහිර අරමුදල් සපයන්නන්ට අගය වෙන්කිරීම පිළිවෙලින් සියයට 0.6 කින් හා සියයට 3.6 කින් සුළු වශයෙන් වැඩි වී තිබුණි.

3.2.2 වැදගත් ගිණුම්කරණ අනුපාත

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (i) 2011 වර්ෂයේ සියයට 33.5 ක් පැවැති බැංකුවේ සාමාන්‍ය ස්කන්ධය මත ප්‍රතිලාභය (Return on Average Equity- ROAE) 2015 වර්ෂයේදී සියයට 22.2 ක් දක්වා ක්‍රමයෙන් අඩුවෙමින් පැවතුණද සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සියයට 28.4 ක් දක්වා වැඩි වී තිබුණි. එබැවින්, 2011 වර්ෂයේ සිට බැංකුවේ ප්‍රාග්ධනය සම්පත්මය වශයෙන් කළමනාකරණය කර ගැනීම මඟින් ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිලාභයන් අත්කර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණු බව නිරීක්ෂණය විය. බැංකුවේ සංචිතවල ක්‍රමානුකූල වැඩිවීමක් පැවතියද 2016 වර්ෂයේදී සාමාන්‍ය ස්කන්ධය මත ප්‍රතිලාභය (ROAE) සඳහා ඉහළ වටිනාකමක් අත්කර ගැනීමට බැංකුව කටයුතු කර නොතිබුණි.
- (ii) බැංකුවේ ද්‍රවශීලතා අනුපාතය අවම අවශ්‍යතාවය වන සියයට 20 ට ඉතා ආසන්නව පැවති අතර එය පසුගිය වර්ෂ 5 තුළදී ළඟා කරගත් අවම අනුපාතය බවටද පත්වෙමින් සියයට 28.2 සිට සියයට 21.6 ක් දක්වා පහත වැටී තිබුණි.
- (iii) 2014 වර්ෂයේදී සියයට 13.6 ක් ව පැවති බැංකුවේ ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය (පෙළ 1+2) සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සියයට 12.3 ක් දක්වා පහත වැටී තිබුණි.
- (iv) බැංකුවේ ආදායමට පිරිවැය අනුපාතය පසුගිය වර්ෂ හය තුළදී සියයට 51.1 ක සිට සියයට 43.0 ක් දක්වා ක්‍රමයෙන් අඩු වී තිබුණි.

4. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

4.1 ණය පරිපාලනය

4.1.1 ණය ලබාදීම (granting loans)

2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැංකුවේ මුළු ණය සහ අත්තිකාරම් ශේෂය රු.මිලියන 1,047,190 ක් වූ අතර මෙය පසුගිය වර්ෂයේ රු.මිලියන 869,316 ශේෂයට සාපේක්ෂව සියයට 20 ක වැඩිවීමකි. බැංකුව විසින් 2013 සහ 2014 වර්ෂවලදී පිළිවෙලින් සියයට 2 ක් සහ සියයට 5 ක සෙමින් වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ අතර අවසාන වර්ෂ දෙකේදී ණය සහ අත්තිකාරම් වර්ධන අනුපාතය සියයට 12 ක් 2015 දී සහ සියයට 20 ක් 2016 වර්ෂයේදී වශයෙන් වැඩි වී තිබුණි. අවසාන වර්ෂ දෙකේ ණය සහ අත්තිකාරම් නිපැයුම් (product wise) ආකාරයන් පහත දැක්වේ.

ණය වර්ගය	දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂය		ශේෂය ප්‍රතිශතයක් ලෙස	
	2016 රු.මිලියන	2015 රු.මිලියන	2016 %	2015 %
කාලීන ණය	391,237	350,153	37	40
බැංකු අයිත	171,518	141,974	16	16
පුද්ගලික ණය	160,171	107,540	15	12
යෝජනා ක්‍රම යටතේ ණය	81,145	50,702	8	6
වෙළඳ ණය	68,038	45,357	6	5
නිවාස ණය	48,852	42,804	5	5
උකස් ණය පහසුකම්	47,192	56,901	5	7
හිඟ හිටි කල්බදු වාරික	47,475	47,142	5	5
සේවක ණය සහ අනෙකුත් හිඟ හිටි	31,562	26,743	3	3
	1,047,190	869,316		

ඉහත සඳහන් තොරතුරුවලට අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂයේ මුළු හිඟහිටි ණයවලින් රු.මිලියන 562,755 ක මුදලක් හෙවත් සියයට 53 ක් කාලීන ණය සහ බැංකු අයිතවලින් සමන්විත වේ. තවද, පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව පුද්ගලික ණය, වෙළඳ ණය සහ යෝජනා ක්‍රම යටතේ ණය පිළිවෙලින් සියයට 49 ක්, සියයට 50 ක් සහ සියයට 60 ක් ලෙස සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව හිඟහිටි උකස් පහසුකම් රු.මිලියන 56,901 සිට රු.මිලියන 47,192 ක් හෙවත් සියයට 17 ක් දක්වා පහළ ගොස් තිබුණි.

4.1.2 ගනුදෙනුකරුවන් ඇගයීම

උකසට තබන ලද ඇපකර පිළිබඳව හා ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ණය ආපසු ගෙවීමේ හැකියාව පිළිබඳව විධිමත් ඇගයීමකින් තොරව ඇතැම් ණය හා අත්තිකාරම් ලබා දී තිබූ බව විගණන නියැදි පරීක්ෂණයේදී අනාවරණය විය. තවද, ගනුදෙනුකරුවන්ගේ විගණන මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා ව්‍යාපාර ස්ථාපිත කිරීමට අදාළ නීතිමය ලියකියවිලි කාලීන පදනමින් ලබාගෙන ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ණය ඇගයීමක් සිදුකර නොතිබුණි. සමහර අවස්ථාවලදී උකසට තබන ලද දේපලවලට අදාළ රක්ෂණ සහතික ලබාගෙන හෝ/ නිසි පරිදි අළුත්කිරීම් කර නොතිබුණු අතර ක්‍රමානුකූලව පරීක්ෂණයන් ද සිදුකර නොතිබුණි. තවද, අත්තිකාරම් සඳහා වන ලිපිගොනු, අදාළ ලියකියවිලි හා තොරතුරු සමඟ යාවත්කාලීන කර නොතිබුණි.

බැංකුව විසින් ණය සහ අත්තිකාරම් ලේඛනගත කිරීම සඳහා වෙනස් වූ පද්ධතීන් භාවිතා කර තිබුණද, විවිධ මෙහෙයුම් ක්‍රම යටතේ ගනුදෙනුකරුවන්ට දෙන ලද සියලු පහසුකම් නිරූපනය කරන ස්වයංක්‍රීය මධ්‍යගත වගකීම් වාර්තාවක් ලබා ගැනීම සඳහා බැංකුව සතුව පද්ධතියක් නොවීය. එබැවින්, සෑම ගනුදෙනුකරුවෙකුගේම සමස්ත කළඹ සාර්ථකව හා නිවැරදිව ගණනය කිරීම මෙන්ම එම ගනුදෙනුකරුවන් ඇගයීමට ලක් කිරීම දුෂ්කර විය.

4.1.3 අක්‍රීය ණය සහ අත්තිකාරම් (NPA)

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

(අ) අක්‍රීය ණය ගිණුමෙන් රු.මිලියන 19,966 ක් වත්කම් ගිණුම්වලට මාරු කිරීමෙන් 2013 වර්ෂයේ සියයට 4.3 සිට 2014 වර්ෂය අවසාන වන විට සියයට 3.8 ක් දක්වා අක්‍රීය ණය අනුපාතය අඩුකරගැනීමට බැංකුවට හැකියාව ලැබී තිබුණි. කෙසේ වුවද, 2015 වර්ෂය අවසානයට නැවත වරක් අක්‍රීය ණය අනුපාතය 2014 වර්ෂයට සාපේක්ෂව සියයට 4.3 ක් දක්වා වැඩි වී තිබූ අතර එය සියයට 13.15 ක වැඩිවීමකි. කෙසේ වුවද, 2016 වර්ෂයේ බැංකුවේ අක්‍රීය ණය අනුපාතය වාසිදායක තත්ත්වයක් පෙන්වුම් කරමින් 2015 වර්ෂයේ පැවති සියයට 4.47 ට සාපේක්ෂව සමාලෝචිත වර්ෂයේ දී එය සියයට 2.98 ක් දක්වා පහත වැටී තිබුණි. මෙම තත්ත්වයට ප්‍රධානතම හේතුව මුළු උකස් අත්තිකාරම් කළඹ (Portfolio) අඩු වී තිබීමයි. විස්තර පහත දැක්වේ.

වර්ෂය	ණය සහ අත්තිකාරම් ශේෂය	අක්‍රීය ණය සහ අත්තිකාරම්
-----	-----	-----
	රු.මිලියන	රු.මිලියන
2016	1,047,190	29,786
2015	869,316	36,978
2014	777,505	28,762
2013	755,385	31,754
2012	714,846	19,254

(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයේදී තෝරාගත් බැංකු ශාඛා 06 ක අක්‍රීය අත්තිකාරම් (NPA) ඉහළ ප්‍රතිශතයක් නිරූපනය කෙරුණි. විස්තර පහත දැක්වේ.

ශාඛාවේ නම	මුළු අත්තිකාරම්	මුළු අක්‍රීය අත්තිකාරම්	මුළු අත්තිකාරම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස අක්‍රීය අත්තිකාරම්
-----	-----	-----	-----
	රු.	රු.	
අවිච්චි	737,607,225	484,517,589	65.69
මාවනැල්ල	2,155,725,522	857,364,829	39.77
චුන්නාගම	1,238,502,480	476,372,825	38.46
පැලියගොඩ මත්සාර වෙළඳපොළ	970,880,218	320,100,011	32.98
පානදුර	2,111,391,534	332,884,112	15.76
ඉස්ලාමීය බැංකු ඒකකය	2,160,333,140	330,257,360	15.28

(ඇ) නිපැයුම් අනුව (product wise) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට ප්‍රධාන ගනුදෙනුකරුවන් 10 දෙනෙකුගේ අක්‍රීය ණය හා අත්තිකාරම්වල එකතුව රු.මිලියන 5,116 ක් විය. ණය වර්ගය අනුව එම ශේෂවල විස්තර පහත දැක්වේ.

ණය හා අත්තිකාරම් වර්ගය	2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට අනුය ණය හා අත්තිකාරම්	2015 දෙසැම්බර් 31 දිනට අනුය ණය හා අත්තිකාරම්	විචලනය [වාසිදායක/ (අවාසිදායක)]
	රු.	රු.	ප්‍රතිශතය
ණය	3,679,419,339	3,669,994,752	0.26
බැංකු අයිරා	1,204,476,621	994,818,508	21.08
බැරපත් (Credit Card)	11,525,217	11,495,724	0.26
කල්බදු	221,570,594	368,519,812	(39.88)
එකතුව	5,116,991,771	5,044,828,796	

(ඇ) බැංකු ශාඛා 5 ක් විසින් එම ශාඛා විසින් ලබාදෙනු ලැබූ මුළු බැංකු අයිරා පහසුකම්වලට එරෙහිව ඉහළම අක්‍රීය ප්‍රතිශතයක් වාර්තා කර තිබුණි. 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට මුළු බැංකු අයිරා ශේෂය රු.මිලියන 1,992 ක් සහ එදිනට මුළු අක්‍රීය ශේෂය රු.මිලියන 1,532 ක් වූ අතර එය සියයට 34.93 සිට සියයට 99.64 ක පරාසයක විය. විස්තර පහත දැක්වේ.

ශාඛාවේ නම	2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට මුළු බැංකු අයිරා ශේෂය	2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට මුළු අක්‍රීය බැංකු අයිරාව	මුළු බැංකු අයිරාවල ප්‍රතිශතයක් ලෙස අක්‍රීය අයිරා ශේෂය
	රු.	රු.	
පානදුර	372,583,525	130,160,563	34.93
මාවනැල්ල	138,979,171	83,728,716	60.25
Regent Street	331,361,343	239,895,059	72.40
පැලියගොඩ මත්සා වෙළඳපොළ	311,273,703	243,866,990	78.34
දෙවැනි අධිශ්‍රේණි ශාඛාව	837,322,109	834,322,809	99.64
එකතුව	1,991,519,851	1,531,974,137	

(ඉ) බැංකුවේ කාඩ් මධ්‍යස්ථානය විසින් 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැරපත් 88,620 ක් නිකුත් කර තිබූ අතර එදිනට මුළු හිඟ හිටි ශේෂය රු.මිලියන 3,229 ක් විය. මෙයින් රු.මිලියන 167 ක් හෙවත් සියයට 5.18 ක් අක්‍රීය ලෙස වර්ගීකරණය කර තිබුණි.

කාඩ්පත් ලබාගත් දින සිට 2016 දෙසැම්බර් 31 දක්වා එක් වාරිකයක්වත් නොගෙවූ කාඩ් හිමියන් සංඛ්‍යාව 94 ක් වූ අතර මුළු හිඟ හිටි මුදල රු.මිලියන 3.7 ක් විය. තවද, සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ලියා හරින ලද ප්‍රාග්ධනය හා පොලිය පිළිවෙලින් රු.986,488 ක් හා රු.506,554 ක් වී තිබුණි.

(ඊ) 2016 වර්ෂය තුළදී බැංකුවේ මුළු ණය සහ අත්තිකාරම්වලින් රු.මිලියන 47,475 ක් හෙවත් සියයට 4.5 ක් කල්බදු පහසුකම් සඳහා ලබාදී තිබුණි. බැංකුවේ මුළු කල්බදු අනාවරණයෙන් රු.මිලියන 19,333 ක් එනම් සියයට 40 ක් රජයෙන් සහ රජය සතු අස්ථිත්වයන්ගෙන් (SOE) ලැබිය යුතු ශේෂ නියෝජනය වී තිබුණි. මෙම වටිනාකමින් මුදල් අමාත්‍යාංශයේ කල්බදු පහසුකම් 3,229 කට අදාළව ලැබිය යුතු රු.මිලියන 16,455 ක් හෙවත් සියයට 85 ක් නියෝජනය වී තිබුණි. මෙයින් 2016 වර්ෂය අවසාන වන විට පහත සඳහන් රාජ්‍ය ආයතනවලින් හිඟ හිටි අක්‍රීය ශේෂයන් ප්‍රමාණාත්මක වී තිබුණි.

ආයතනයේ නම	කල්බදු පහසුකම් සංඛ්‍යාව	කල්බදු පහසුකම් වටිනාකම	මුළු අක්‍රීය ණය හා අත්තිකාරම් ශේෂය (ප්‍රාග්ධන හිඟහිටී)
		රු.මිලියන	රු.මිලියන
මුදල් අමාත්‍යාංශය	9	27,812	14
මහාමාර්ග, වරාය හා නාවික අමාත්‍යාංශය	7	216	35
සමුපකාර තොග වෙළඳ සංස්ථාව	43	83	44
	-----	-----	-----
	59	28,111	93
	=====	=====	=====

තවද, 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැංකුවේ පහත සඳහන් ශාඛා 10 විසින් එකතුව රු.මිලියන 402 ක කල්බදු පහසුකම්වලට අදාළව ඉහළම අක්‍රීය ණය අත්තිකාරම් වාර්තා කර තිබුණි.

ශාඛාවේ නම	මුළු අක්‍රීය අත්තිකාරම්
	රු.මිලියන
පිටකොටුව	114
යුනියන් පෙදෙස අධි ශ්‍රේණි ශාඛාව	50
කෝපරේට් රිලේෂන්ස් (Corporate Relations)	49
දෙහිවල අධිශ්‍රේණි ශාඛාව	48
කඩුවෙල	34
පැලියගොඩ මත්සාය වෙළඳපොළ	29
මහනුවර අධිශ්‍රේණි ශාඛාව	24
බොරැල්ල අධිශ්‍රේණි ශාඛාව	19
කිරිඳිගොඩ අධිශ්‍රේණි ශාඛාව	18
පානදුර අධිශ්‍රේණි ශාඛාව	17

එකතුව	402
	=====

(උ) දිගු කාලීනව හිඟ හිටව පැවැති විශාල ප්‍රමාණයක උකස් භාණ්ඩ සමාලෝචිත වර්ෂයේදී වෙන්දේසි මගින් විකිණීම හේතුවෙන් අක්‍රීය උකස් අත්තිකාරම් ණය රු.බිලියන 6.4 සිට රු.බිලියන 1.1 ක් දක්වා පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව අඩු වී තිබුණි. තවද, 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට අතැති රන් වටිනාකම රු.බිලියන 17.8 ක්ව පැවැති අතර අක්‍රීය ණය සඳහා ප්‍රතිපාදනය රු.බිලියන 4.47 ක් වී තිබුණි.

4.1.4 රාජ්‍ය නොවන ආයතන සඳහා ණය ලබාදීම

2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැංකුවේ මුළු ණය සහ අත්තිකාරම් ශේෂය රු.මිලියන 1,047,190 ක් වී තිබුණි. ඉහත මුළු ණය අනාවරණයෙන් රු.මිලියන 727,237 ක් හෝ සියයට 69 ක් රාජ්‍ය නොවන ආයතනවලින් ලැබිය යුතු ණය ප්‍රමාණය නියෝජනය කර තිබුණි. මෙයට හඳුනාගත් ප්‍රමාණාත්මක ඒකජ ණය (Individually Significant Loans) රු.මිලියන 235,458 ක් ද ඇතුළත් වී තිබුණි. ඉහත සඳහන් ශේෂයෙන්, රු.මිලියන 42,512 ක් පාඩු ලැබීම සඳහා සාධාරණ සාක්ෂි පැවතුණි. මාලදිවයින ශාඛාවේ ගනුදෙනුකරුවන් දෙදෙනෙකු ඇතුළුව වැදගත් ගනුදෙනුකරුවන් 16 දෙනෙකුට අදාළව පැවැති රු.මිලියන 6,934.9 ක හිඟ හිටි ශේෂය සියයට 100 ක්ම හානිකරණය වී තිබුණි. (ඇමුණුම 01)

ආපසු අයකර ගැනීමේ අධි අවදානම පවතින රාජ්‍ය අංශයේ නොවන පහත සඳහන් ගනුදෙනුකරුවන්ට බැංකුව විසින් ප්‍රමාණාත්මක ණය පහසුකම් ලබා දී තිබූ බව නියැදි විගණන පරීක්ෂාවේදී අනාවරණය විය.

සී/ස දකුණු ආසියානු තාක්ෂණ හා වෛද්‍ය (පුද්ගලික) ආයතනය (South Asian Institute of Technology and Medicine (Pvt) Ltd. - SAIMT)

බැංකුවේ මාලබේ ශාඛාව විසින් සී/ස දකුණු ආසියානු තාක්ෂණ හා වෛද්‍ය (පුද්ගලික) ආයතනයට සැලකිය යුතු ණය මුදලක් ලබා දී තිබුණි. 2017 ජුනි 05 දිනට සමස්ත අනාවරණය (Total exposure) හා හිඟහිටි ශේෂය පිළිවෙලින් රු.මිලියන 2,809 ක් සහ රු.මිලියන 2,161 ක් වී තිබුණි.

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) 2011 අගෝස්තු 30 දිනැති රජයේ ගැසට් නිවේදනය අනුව SAIMT වෘත්තීය ඒකකයක් ඉදිකිරීම සඳහා රු.මිලියන 600 ක ඉදිකිරීම් ණයක් ලබාදීම අනුමත කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, බැංකුව විසින් ශීක්ෂණ රෝහලක්, පශ්චාත් උපාධි ආයතනයක් සහ ඉංජිනේරු පීඨයක් ඉදිකිරීම සඳහා රු.මිලියන 1,820 ක් ලබාදී තිබූ අතර 2017 ජුනි 05 දින විශ්වවිද්‍යාලය සහ රෝහල යන දෙකෙහිම කාරක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා සඳහා රු.මිලියන 925.5 ක මුදලක්ද ලබා දී තිබුණි.
- (ආ) කාර්යාල උපදෙස් වක්‍රලේඛ අංක 28/2015 අනුව, ලබාදිය හැකි උපරිම ණය මුදල වානිජ දේපලෙහි මුළු පිරිවැයෙන් සියයට 60 කට සීමා කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, බැංකුව විසින් රෝහලේ සහ විශ්වවිද්‍යාලයේ දේපළ බලෙන් විකිණීමේ (forced sale) වටිනාකමෙන් පිළිවෙලින් සියයට 87.4 ක් සහ සියයට 94.81 ක් වශයෙන් ණය ලබා දී තිබුණි.
- (ඇ) රෝහල් දේපළ උකසට තැබීමෙන් රු.මිලියන 1,625 ක උකස් ණයක් ලබා දී තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, මෙම දේපළ, නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියෙන් (UDA) 2012 මාර්තු 13 සිට වර්ෂ 30 ක කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා කල්බදු පදනම මත ලබාගත් අක්කර 5 ක් සහ පර්චස් 28 ක වපසරියකින් යුක්ත බදු ඉඩමකින්ද සමන්විත වී තිබුණි. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියට කල්බදු වාරික රු.මිලියන 130 ක් ගෙවා තිබුණද, බැංකුව විසින් මෙම රු.මිලියන 414 සලකා තිබුණේ ඉහත ඉඩමේ බලෙන් විකිණිය හැකි තක්සේරු වටිනාකම ලෙසය.
- (ඈ) SAIMT හි දැනට පවතින තත්ත්වය හේතුකොට ගෙන 2017 මාර්තු මාසයේ සිට ණය වාරික ගෙවා ගත නොහැකිව පැවතුණත්, අක්‍රීය ණය ලෙස වර්ගීකරණය කිරීම වැලැක්වීමේ අරමුණින් 2017 මැයි 02 දිනැති අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණය මත බැංකුව විසින් පහත සඳහන් පහසුකම් SAIMT ආයතනයට ලබා දී තිබුණි.
  - (i) කාලීන ණය (Term Loans) සඳහා 2017 මාර්තු සිට සැප්තැම්බර් දක්වා මාස 07 ක සහන ණය කාලයක් ලබාදීම.
  - (ii) රෝහලේ සහ විශ්වවිද්‍යාලයේ දැනට නිබන් ණය සඳහා වන පොලී කොටස ගෙවීමට සහ කාරක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා සඳහා පිළිවෙලින් රු.මිලියන 103 ක් සහ රු.මිලියන 300 ක් වාර්ෂිකව සියයට 12.5 ක සහනදායී අනුපාතයක් මත ණය ලබාදීම සහ මේ සඳහා SAIMT අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ පුද්ගලික ඇපවීම මත සහන ණය කාලයක් ලබාදීම.
  - (iii) 2017 පෙබරවාරි මාසයේදී අයකරගත් රු.මිලියන 27.17 ක ණය වාරික මුදල් ආපසු ගෙවීම.
- (ඉ) මාලබේ ශාඛාව විසින් ලබා දී තිබූ ණයවලින් සියයට 46 ක් SAIMT ආයතනයට ලබා දී තිබූ ණය නියෝජනය කර තිබුණි.

(ඊ) බැංකුවේ ප්‍රධාන කළමනාකරු විසින් SAITM ආයතනය සහ සෞඛ්‍ය, පෝෂණ හා දේශීය වෛද්‍ය අමාත්‍යාංශයේ (MOH) ලේකම්වරයා සමඟ දොස්තර නෙවිල් ප්‍රනාන්දු රෝහල ශ්‍රී ලංකා රජයට භාරදීම සහ පවරා ගැනීමේ නිල ගිවිසුමකට එළඹීමට කැමැත්ත ප්‍රකාශ කිරීමේ ලිපියක් 2017 ජූලි 17 දින අත්සන් කර තිබුණත්, 2017 සැප්තැම්බර් මාසය අවසාන වන විටත් නිල ගිවිසුමක් අත්සන් කර නොතිබුණි.

සී/ස කඩුවෙල හෝල්ඩින්ග්ස් (පුද්ගලික) සමාගම

ඉහත සමාගමට 2016 ජූලි සහ දෙසැම්බර් මාසවලදී වාහන ආනයනය කිරීමට සහ කාරක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයන් සඳහා එකතුව රු.මිලියන 1,020 ක විවිධ වර්ගයේ ණය පහසුකම්, බැංකුවේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් අනුමත කර තිබුණි. 2017 සැප්තැම්බර් 07 දින වන විට මුළු ණය අනාවරණය (exposure) රු.මිලියන 1,216.7 ක් වී තිබුණි.

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) විධිමත් අනුමැතීන් සහ උකස් ඇපකරයක් ද නොමැතිව, ස්ථීර බැංකු අයිරා අනුමත සීමාව වන රු.මිලියන 70 ද ඉක්මවමින්, බැංකුවේ මෙට්‍රොපොලිටන් ශාඛාව විසින් රු.මිලියන 136 ක බැංකු අයිරා පහසුකම් ලබා දී තිබුණි.
- (ආ) එකවර වාහන 175 ක් ආනයනය කිරීම සඳහා එකතුව රු.මිලියන 400 ක ණයවර ලිපි පහසුකම් (LC) අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් අනුමත කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, මේ යටතේ සලසා ඇති රු.මිලියන 426 ක ප්‍රතිපාදන භාවිතා කරමින් 2017 ජනවාරි 11 සිට 2017 ජූලි 03 දක්වා වූ කාලපරිච්ඡේදය තුළ අවස්ථා 12 දී සමාගම වාහන ආනයනය කර තිබුණි. තවද, ගෙවා තිබූ මුදලින් කිසිදු කොටසක් හෝ අයකර ගැනීමකින් තොරව වාහන 175 ට අදාළ සියළුම ලේඛන බැංකුව විසින් නිදහස් කර තිබුණි.
- (ඇ) ඉහත සඳහන් වාහන සඳහා රේගු බදු ගෙවීමට රු.මිලියන 200 ක මූලික ණය වාරිකයක් (hypothecation loan) අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් අනුමත කර තිබුණු අතර පසුව එම ණය මුදල රු.මිලියන 450 ක් දක්වා වැඩිකර තිබුණි.
- (ඈ) 2017 සැප්තැම්බර් 07 වන විට පැවැති රු.මිලියන 1,216.7 ක මුළු ණය අනාවරණය අයකර ගැනීමට ශාඛාව සතුව කිසිදු ආරක්ෂිත ඇපකරයක් (Securities) නොතිබුණි.

4.1.5 ණය සහ අත්තිකාරම් ලියාහැරීම

පසුගිය වර්ෂ 4 තුළ හිඟ ණය සහ අත්තිකාරම්වලට අදාළව ලියාහරින ලද ප්‍රාග්ධනය හා පොලිය පහත දැක්වේ.

වර්ෂය	2016	2015	2014	2013
ප්‍රාග්ධනය (රු.මිලියන)	30	19	34	45
පොලිය (රු.මිලියන)	53	36	61	101
ලියාහරින ලද මුළු ණය සංඛ්‍යාව	2,842	456	415	146

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (i) 2016 වර්ෂයේදී ලියා හරින ලද මුළු ප්‍රාග්ධන මුදල රු.මිලියන 30 ක් වූ අතර එය බැංකුවේ ගනුදෙනුකරුවන් 2,842 දෙනෙකු නියෝජනය කෙරුණි. එයට අදාළ හිඟ පොලිය රු.මිලියන 53 ක් වී තිබුණි.

- (ii) පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව ප්‍රාග්ධනය ලියාහැරීම සහ පොලිය ලියාහැරීම සියයට 58 කින් සහ සියයට 47 කින් වැඩි වී තිබුණි.
- (iii) 2016 වර්ෂයට අදාළව ලියාහරින ලද මුළු ප්‍රාග්ධනය හා පොලී ශේෂය වන රු.මිලියන 83 න්, රු.මිලියන 36 ක් එනම් සියයට 43 ක් පුද්ගලික සමාගම් දෙකකින් ලැබිය යුතු වටිනාකම් වී තිබුණි.

4.2 බැංකුවේ වෙළඳපොළ කොටස

බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ වෙළඳපොළ නායකත්වය පිළිබඳ සාපේක්ෂ වැදගත්කම බැංකුව සතුව පැවතුණද, මෙලෙස අත්කරගෙන තිබූ වර්තමාන වෙළඳපොළ කොටස පසුගිය වර්ෂ 05 ක කාලය තුළදී කිසිදු වැඩිවීමේ ප්‍රවණතාවයක් වෙළඳපොළේ දැනට පවතින තත්ත්වයන් යටතේ පෙන්නුම් කර නොතිබුණු බව නිරීක්ෂණය විය. ණය සහ අත්තිකාරම් සහ තැන්පතු පදනම්ව බැංකුවේ වෙළඳපොළ කොටස පිළිබඳ විස්තර පහත දැක්වේ.

(අ) ණය සහ අත්තිකාරම් පදනම්ව වෙළඳපොළ කොටස

	වර්ෂය				
	2016	2015	2014	2013	2012
බැංකුවේ මුළු ණය හා අත්තිකාරම් (රු.මිලියන)	1,047,190	869,316	777,505	755,385	714,847
වෙළඳපොළේ මුළු ණය හා අත්තිකාරම් (රු.මිලියන)	5,540,751	4,715,290	3,894,545	3,426,558	3,149,326
බැංකුවේ වෙළඳපොළ කොටස (%)	18.90	18.40	20.00	22.00	22.70

(ආ) තැන්පතු පදනම්ව වෙළඳපොළ කොටස

	වර්ෂය				
	2016	2015	2014	2013	2012
බැංකුවේ මුළු තැන්පතු ප්‍රමාණය (රු.මිලියන)	1,258,632	1,084,968	934,856	843,236	703,569
වෙළඳපොළේ මුළු තැන්පතු ප්‍රමාණය (රු.මිලියන)	6,295,559	5,403,131	4,686,306	4,169,520	3,625,374
බැංකුවේ වෙළඳපොළ කොටස (%)	20.00	20.10	19.90	20.20	19.40

4.3 ශ්‍රේණිගත කිරීම් (Ratings)

2016 වර්ෂයේ බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ ශ්‍රේණිගත කිරීම්හි බැංකුවේ තත්ත්වය පහත පරිදි විය.

(i) ගෝලීය ශ්‍රේණිගත කිරීම

ෆීච් රේටිංග්ස් විසින් බැංකුවේ ජාත්‍යන්තර දිගුකාලීන නිකුත් කරන්නා පෙර නිම් ශ්‍රේණිගත කිරීම “B + with negative outlook” ලෙස යළි සහතික කර තිබූ අතර 2016 වර්ෂය තුළ “B1 with negative outlook” මුඩ් යළි සහතික කර ඇත. කෙසේ වුවද, 2015 වර්ෂයේදී ෆීච්

රේටින්ග්ස් සහ මුද්‍රියේ යළි සහතික කිරීම වල ඉහත ශ්‍රේණිගත කිරීම් පිළිවෙලින් “BB - with stable outlook” සහ “B1 with stable outlook” ලෙස දක්වා තිබුණි. මේ නිසා පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව 2016 වර්ෂයේ පෙරනිම් (default) අවදානමේ වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කර තිබුණි.

(ii) දේශීය ශ්‍රේණිගත කිරීම

“AA+ (1ka) with stable outlook” ලෙස ෆිච් රේටින්ග්ස් ලංකා ලිමිටඩ් විසින් බැංකුවේ ජාතික දිගුකාලීන ශ්‍රේණිගත කිරීම යළි සහතික කර තිබූ අතර 2016 වර්ෂය තුළදී ඉක්රා (ICRA) ලංකා ලිමිටඩ් විසින් ණය ගුණාත්මක ශ්‍රේණිගත කිරීම (SL) AAA with stable outlook” ලෙස ප්‍රදානය කර තිබුණි.

4.4 කළමනාකරණ ක්‍රියාකාරකම්

4.4.1 යෝක් විදියේ (York Street) ගොඩනැගිල්ල

බැංකුවට අයත් යෝක් විදියේ පිහිටි සම්පූර්ණ වර්ග අඩි 261,610 කින් යුක්ත මහල් 6 ක ගොඩනැගිල්ලේ, වර්ග අඩි 163,890 ක් මෙට්‍රොපොලිටන් ශාඛාව සහ බස්නාහිර පළාත් - උතුරු කාර්යාලය විසින් 2013 වර්ෂය වන විටත් සහ ඉතිරි බිම් ප්‍රමාණය සීමාසහිත හොටෙල්ස් කලමිබු (1963) සමාගම විසින් මේ වන විටත් භාවිතා කරමින් පැවතුණි. මේ නිසා, 2013 වර්ෂයේ සිට ගොඩනැගිල්ලේ සියයට 60 කට වැඩි සැලකිය යුතු ඉඩ ප්‍රමාණයක් නිෂ්කාර්යව පැවතුණි. 2016 ඔක්තෝබර් 17 දිනැති තක්සේරු වාර්තාවට අනුව, ඉඩමේ සහ ගොඩනැගිල්ලේ වටිනාකම රු.මිලියන 3,413 ක් විය. රජය විසින් ඉන් අනතුරුව මෙය උපායමාර්ගික නොවන ව්‍යාපාරයක් ලෙස හඳුනාගෙන තිබුණි. එම නිසා මුදල් අමාත්‍යාංශයේ රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික හවුල් ඒකකයක් (Public Private Partnership – PPP) ලෙස මෙම කාරණාව සඳහන් කර තිබුණි.

තවද, මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලයේ සිවිල් ඉංජිනේරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2010 නිකුත් කරනු ලැබූ ව්‍යුහගත තක්සේරු වාර්තාව ප්‍රකාර, ඉතාමත් වැඩි බරක් උසුලනු ලබන ව්‍යුහමය මූල ද්‍රව්‍ය බරපතල පිරිහීමකට භාජනය වී ඇති බව මෙන්ම ගොඩනැගිල්ලට අදාළව යෝජනා 15 ක් නිර්දේශ කර තිබුණි. කෙසේ වුවද, මෙම නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය පියවර මේ දක්වා බැංකුව විසින් ගෙන නොතිබුණි.

4.4.2 කුලී පදනම මත ලබාගත් ගොඩනැගිල්ල

මෙට්‍රොපොලිටන් ශාඛාවේ මෙහෙයුම් කටයුතු කරගෙන යාම සඳහා වර්ෂ 05 ක කාලපරිච්ඡේදයකට බදු පදනම මත කොළඹ 01, රෝහල් පාරේ පිහිටි ගොඩනැගිල්ලක් ලබාගැනීම සඳහා බැංකුව විසින් පුද්ගලික සමාගමක් සමඟ ගිවිසුමකට එළඹ තිබුණි. මෙම ගොඩනැගිල්ල සඳහා 2013 වර්ෂයේ සිට බදු කුලී ලෙස රු.මිලියන 321 ක් බැංකුව විසින් වැයකර තිබුණි.

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (i) 2013 සැප්තැම්බර් 16 දින ගිවිසුම් අත්සන් කර තිබුණත්, ශාඛාව ගොඩනැගිල්ලට මාරු වී ගොස් තිබුණේ 2014 ජූලි 21 දිනයේදීය. එම නිසා මාස 10 ක කාලයක් බැංකුව විසින් මෙම ගොඩනැගිල්ල භාවිතා කර නොතිබුණි.
- (ii) ඉහත බදු ගිවිසුම යටතේ බැංකුව විසින් සම්පූර්ණ ගොඩනැගිල්ලම ලබාගෙන තිබුණත්, බිම් මහල, පළමු මහල, දෙවන සහ තෙවන මහල් පමණක් භාවිතා කර තිබුණි. මේ නිසා, 2013 වර්ෂයේ සිට හතරවන, පස්වන හා හයවන මහල් නිෂ්කාර්යව පැවතුණි. කෙසේ වුවද, ඉතිරිව පවතින මහල් භාවිතයට ගැනීම සඳහා කළමනාකරණය විසින් කටයුතු කර නොතිබුණි.

- (iii) ඉහත ගොඩනැගිල්ල හොඳ තත්වයේ නොපැවැති අතර ගොඩනැගිල්ලේ කොන්ක්‍රීට් කදම්භ (concrete beams) කොන්ක්‍රීට් තට්ටු (slabs) සහ බිත්ති ඉරිතලා තිබුණි. ගොඩනැගිල්ලේ අයිතිකරු විසින් ඉරිතලීමට ලක් වූ ස්ථාන කිහිපවරක් අළුත්වැඩියා කර ඇති බව තවදුරටත් දක්නට ලැබුණි.
- (iv) 1996 මහ බැංකු බෝම්බ පිපිරීමට මෙම ගොඩනැගිල්ලද හසු වූ අතර, බදු ගිවිසුමට එළඹීමේදී කිසිදු ව්‍යුහගත තක්සේරුවක් සැලසුම් ඉංජිනේරුවරයකු විසින් සිදු කර නොතිබුණි.

4.4.3 ප්‍රචාරක නියෝජිතයින් තේරීම

බැංකුවේ ප්‍රචාරණ කටයුතු සැලසුම් කිරීම සහ සැකසීම සඳහා බැංකුව විසින් ප්‍රචාරණ නියෝජිතයන් 03 ක් තෝරාගෙන තිබුණි. 2015 ජූලි 10 දිනෙන් ආරම්භ වන වර්ෂ දෙකක කාලයක් සඳහා මෙම නියෝජිතයන් මිල ගණන් කැඳවීමෙන් තෝරාගෙන තිබුණි.

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (i) ඉහත සඳහන් නියෝජිතයන් තෝරා පත්කර ගැනීමට පෙර දැනට පවතින නියෝජිතයන් සමඟ වූ ගිවිසුම් කොන්ත්‍රාත් කාලය අවසන් වීමට මාස 09 කට ප්‍රථම, බැංකුව විසින් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය සහිතව අවසන් කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, එලෙස අවසන් කිරීමට හේතු විගණනයට ඉදිරිපත් නොවීය.
- (ii) ඇගයීමට ලක්කළ සේවා සැපයුම්කරුවන් 27 දෙනෙකු තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුව විසින් පිළියෙල කර තිබුණු ලකුණු ක්‍රමයට අනුව අපේක්ෂා කළ අවශ්‍යතාවයන් සම්පූර්ණ කර තිබුණි. කෙසේ වුවද, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින්, තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුව විසින් වෙන්කළ ලකුණු හා ශ්‍රේණිගත කිරීම් සැලකිල්ලට ගැනීමකින් තොරව සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීමෙන් පළමු වටය සඳහා නියෝජිතයන් 27 න් 10 ක් තෝරාගෙන තිබූ අතර අවසාන නියෝජිත ආයතන 03 ඔවුන් විසින් සිදුකළ ඉදිරිපත් කිරීම් (presentation) ඇගයීමෙන් තෝරාගෙන තිබුණි.
- (iii) ඉහත නියෝජිතයන් සමඟ එළඹ තිබූ ගිවිසුම් අවසාන වීමට මාස 04 කට ප්‍රථම 2017 ජූලි 09 දිනෙන් ආරම්භ වන තවත් වර්ෂයක කාලයක් සඳහා සේවා කාලය දීර්ඝ කිරීමට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය තීරණය කර තිබුණි.

4.4.4 බැංකුවට එරෙහි නෛතික ක්‍රියාකාරකම්

බාහිර පාර්ශවයන් විසින් බැංකුවට එරෙහිව නඩු 187 ක් ගොනු කර තිබුණි. මෙයින් ගනුදෙනුකරුවන් පස්දෙනෙකු විසින් ගොනුකළ නඩු 06 ක් 2016 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට බැංකුවට අවාසිදායක බව හඳුනාගෙන තිබුණි. දැනටමත් බැංකුවට විරුද්ධව ඉන් එක් නඩුවක තීන්දුව ප්‍රකාශයට පත්කර තිබුණි. එම නිසා, හිඟ හිටි රු.මිලියන 50 ක ප්‍රාග්ධනය සහ එයට අදාළ පොලීය අදාළ පුද්ගලයාගෙන් අයකර ගැනීමට මෙන්ම ඉතිරි නඩු 05 ට අදාළ හිඟහිටි ණය සහ දේපල පවරාගැනීමට බැංකුවට නොහැකි වී තිබුණි.

4.4.5 වත්කම් කළමනාකරණය

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) 2016 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට රජයෙන් ලබාගෙන තිබූ දේපල 16 කට අදාළ බදු ගිවිසුම්වල නෛතික සන්තකය බැංකුව විසින් ලබාගෙන නොතිබුණි. මෙය මාගේ 2015 වර්ෂයේ වාර්තාවෙන් පෙන්වා දී තිබුණත්, මෙය නිවැරදි කිරීමට බැංකුව විසින් අවශ්‍ය පියවර ගෙන නොතිබුණි. කෙසේ වෙතත්, ශාඛා 17 ක් සහ කළමනාකරුවන් 07 දෙනෙකුගේ හෝ නිලධාරීන්ගේ බංගලා එම දේපලවල පිහිටා තිබුණි.

(ආ) දිගත ශාඛාවේ දේපළ සඳහා වන බදු කුලී ගිවිසුම 2015 අප්‍රේල් 02 දින අවසන් වී තිබුණද, 2016 දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් ගිවිසුම අළුත්කිරීමට බැංකුව ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.

(ඇ) ගාල්ල පළාත් කාර්යාලය සහ හක්මන හා ගුරුඤ්චාසී ශාඛා පිහිටා ඇති රු.මිලියන 229 ක් වටිනා නිදහස් දේපල 03 ක ඔප්පු බැංකුවෙන් ලබාගත නොහැකි වුණි.

4.4.6 ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොලේ ආයෝජන

බැංකුවේ ආයෝජන ක්‍රියාකාරීත්වය; ද්‍රවශීලතාවය, විවිධාංගීකරණය හා අස්වැන්න (yield) වැනි බැංකුවේ ආයෝජන ප්‍රතිපත්තියේ අරමුණු සහතික කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, මිල ප්‍රකාශිත සමාගම්වල (quoted companies) 2015 වර්ෂයේදී රු.මිලියන 4,936 ක් සහ 2016 වර්ෂයේ රු.මිලියන 4,809 ක් ආයෝජනය කිරීම තුළින් බැංකුව විසින් රු.මිලියන 69.2 ක සහ රු.මිලියන 427.3 ක අලාභයක් දරා තිබුණි.

4.4.7 සේවක ප්‍රතිලාභ

විශ්‍රාමිකයන්ගේ හා වැන්දඹු/ වැන්දඹු පුරුෂ හා විශ්‍රාමිකයන්ගේ වෛද්‍යාධාර අරමුදල හා භාර ඔප්පුව බැංකුව සතුව නොතිබුණි.

4.5 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

4.5.1 විදේශ ශාඛාවල මෙහෙයුම්

(අ) චෙන්නායි ශාඛාව (Chennai Branch)

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (i) 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට, මුළු තැන්පතු කළඹෙන් සියයට 22 ක් ගනුදෙනුකරුවන් තිදෙනෙකු නියෝජනය කරනු ලැබූ අතර සියයට 38 ක් ප්‍රධාන ගනුදෙනුකරුවන් 10 දෙනෙකු නියෝජනය කර තිබුණි. තවද, ණයවලින් සියයට 25 ක් ප්‍රධාන ණයකරුවන් (borrowers) 4 දෙනෙකුට ලබාදුන් ණය නියෝජනය කරන අතර, සියයට 53.5 ක් ප්‍රධාන ණයකරුවන් 10 දෙනෙකුට ලබාදුන් ණය නියෝජනය කර තිබුණි. ඉතා සීමිත තැන්පත්කරුවන් ප්‍රමාණයකින් මෙම ශාඛාව යැපෙන බවත්, ඒකාග්‍රතා අවදානමක් (concentration risk) පවතින බවත් මෙයින් නිරූපනය කෙරේ.
- (ii) ශාඛාවේ පැවැති ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍රය (ATM) 2013 වර්ෂයේ සිට අක්‍රීය තත්වයේ පැවති අතර බැංකුව විසින් මෙම ATM යන්ත්‍රය අළුත්වැඩියා කිරීමට කිසිදු ක්‍රියාමාර්ගයක් ගෙන නොතිබුණි.

(ආ) සිෂෙල්ස් ශාඛාව (Seychelles Branch)

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (i) 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශාඛාවේ මුළු තැන්පතු වටිනාකම SCR මිලියන 130 ක් වී තිබුණි. මෙයින් සියයට 53 ක් ගනුදෙනුකරුවන් 4 දෙනෙකුගේ තැන්පතු නියෝජනය කරන අතර තැන්පතුවලින් සියයට 74 ක් තැන්පත්කරුවන් 10 දෙනෙකු නියෝජනය කර තිබුණි. මේ අතරතුර 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට වූ මුළු ණය සහ අත්තිකාරම් SCR මිලියන 84 න්, සියයට 46 ක ප්‍රමාණයක් ණයකරුවන් 4 දෙනෙකු වෙත ලබා දී තිබුණු අතර, සියයට 69 ක ප්‍රමාණයක් ණයකරුවන් 10 දෙනෙකු වෙත

බෙදාහැර තිබුණි. මෙම ශාඛාව ඉතා සීමිත තැන්පත්කරුවන් ප්‍රමාණයක් මත වැඩි වශයෙන් යැපෙන බවත් විශාල ද්‍රවශීලතා අවදානමකට මුහුණ පා ඇති බවත් දක්නට ලැබුණි.

- (ii) බැංකුව, සිෂෙල්ස් රජයට සහ සිෂෙල්ස් බැංකුවට (මේ සම්බන්ධයෙන් ලංකා බැංකුව සමඟ කටයුතු කරන රාජ්‍ය බැංකුවකි) ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 10 ක ණය පහසුකම් සැලසීමට, 2012 සැප්තැම්බර් 12 දිනැති අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණය ප්‍රකාරව එකඟ වී තිබුණි. කෙසේ වුවද, 2017 පෙබරවාරි 17 දින වන විටත් බැංකුව විසින් ප්‍රකාශිත තීරණය ක්‍රියාත්මක කර නොතිබුණු බව නිරීක්ෂණය විය.
- (iii) වර්තමානයේ සිෂෙල්ස් වෙළඳපොළට රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශයේ බැංකු 09 ක්, ප්‍රධාන රක්ෂණ සමාගම් දෙකක්, සංවර්ධන බැංකුවක් සහ බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන විසින් ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදන හා සේවා සපයමින් තිබුණි. ශාඛාවේ ATM පහසුකම් නොමැති වීම හා ගනුදෙනුකරුවන්ගේ හදිසි ණය අවශ්‍යතාවලදී බැංකුවේ ප්‍රාග්ධන හිඟකම (constrain) හේතුවෙන් බැංකුව විසින් වෙළඳපොළ කොටසින් සියයට 2 ක් පමණක් ලභාකර ගෙන තිබුණි.

(ඇ) බැංගලෝර් ශාඛාව විවෘත කිරීම සඳහා 2016 වර්ෂයේදී අමතර ප්‍රාග්ධනයක් (infused) යොදවා තිබුණත්, ඉන්දීය මුදල් අමාත්‍යාංශය විසින් නව ශාඛාවක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා අනුමැතිය ලබා දී නොතිබුණි.

4.5.2 බැංකුවේ තොරතුරු තාක්ෂණ පරිසරය (IT Environment)

බැංකුවේ තොරතුරු තාක්ෂණ පරිසරය සම්බන්ධයෙන් සිදුකළ නියැදි විගණන පරීක්ෂාවේදී පහත සඳහන් අඩුපාඩු නිරීක්ෂණය විය.

- (අ) බැංකු පද්ධතියට අදාළ වෙළඳ, උකස්, අන්තර් බැංකු Smart Remit, Base 24, Skylease, CITS සහ ICBS සඳහා වන යෝග්‍ය අවසාන භාවිතාකරුවකු නොතිබුණි.
- (ආ) බැංකුවේ තොරතුරු ආරක්ෂක ප්‍රතිපත්ති අත්පොත (Information Security Policy Manual) (අනුවාදය 2.0) 2011 දෙසැම්බර් සිට යාවත්කාලීන කර නොතිබුණි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පාර්ශවකරුවන් තොරතුරු පද්ධතිය භාවිතා කිරීම සම්බන්ධයෙන් ආයතනයේ ආරක්ෂක ප්‍රතිපත්තීන් සහ අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රියාපටිපාටීන් පිළිබඳව දැනුවත් වී නොතිබුණි.
- (ඇ) පේමේට් පද්ධතියේ (Paymate System) නඩත්තුව හා සේවා කිරීම නිරන්තරයෙන් සිදුකිරීම සඳහා බැංකුව විසින් ගැනුම්කරු සමඟ වූ නඩත්තු ගිවිසුම අළුත් කර නොතිබුණි. මෘදුකාංග නඩත්තු ගිවිසුමක් නොමැති වීම හේතුවෙන් Paymate භාවිතය (Paymate application) නඩත්තු කිරීමේදී හා දියුණු කිරීමේදී (Upgrading) දුෂ්කරතාවයන්ට හා ප්‍රමාද වීම්වලට භාජනය වීමට ඉඩ තිබේ.

4.5.3 දෘෂ්‍ය අක්‍රමිකතා

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) බැංකුවේ ගුරුගොඩ ශාඛාවේ (Bodyline) සහකාර කළමනාකරු විසින් වංචනික ලෙස රු.මිලියන 1 ක් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍රයෙන් (ATM) ඉවත් කරගෙන තිබුණි. මෙම නිලධාරියාට විරුද්ධව කිසිදු අර්ථවත් ක්‍රියාමාර්ගයක් ගෙන නොතිබුණි.
- (ආ) මහනුවර 2 වන නගර ශාඛාවේ කනිෂ්ඨ විධායක නිලධාරියෙකු විසින් රු.මිලියන 11.19 ක මුදලක් වංචනික ලෙස 2015 මාර්තු 06 සහ 25 යන දෙදින ඇතුළත අවස්ථා තුනකදී ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍රයෙන් (ATM) ලබාගෙන තිබුණි. කෙසේ වුවද, සම්බන්ධිත නිලධාරියා පද්ධතියේ පවතින මුදල් ශේෂය වංචනික ලෙස වෙනස් කරමින් පැවැති නිසා 2016 ජනවාරි 20 වන විටත් මෙම මුදල් හිඟය හඳුනාගෙන නොතිබුණි.

(ඇ) ශාඛාවේ තිබෙන මුදල් සේප්පුව කැපීමෙන් සේප්පුවේ වූ රු.මිලියන 40 ක මුදලක් වයික්කාල් ශාඛාවේ කළමනාකරු විසින් වංචනික ලෙස ලබාගෙන තිබුණි. මේ හේතුකොට ගෙන රු.මිලියන 42.4 ක මුදලක් බැංකුවට අහිමි වී තිබුණි. මෙයට අමතරව, ඉහත කළමනාකරු විසින් පහත සඳහන් වංචාවන්ට ද සම්බන්ධ වී තිබුණු බව අනාවරණය විය.

- (i) ගනුදෙනුකරුවෙකුගේ ව්‍යාජ රන් භාණ්ඩ වෙනුවෙන් රු.500,000 ක් ලබාදීම.
- (ii) කල්බදු පහසුකම්වල ශේෂය අයකර ගැනීමකින් තොරව වාහන දෙකක පරම අයිතිය වංචනික ලෙස ඉවත්කර තිබුණි. වාහන නිදහස් කරන දිනයේ පැවැති සම්පූර්ණ කල්බදු පහසුකම හා හිඟහිටි ශේෂය පිලිවෙලින් රු.මිලියන 7.1 ක් සහ රු.මිලියන 6 ක් විය.
- (iii) ගනුදෙනුකරුවන් 4 දෙනෙකුගේ ගිණුම්වලින් රු.මිලියන 4.9 ක මුදලක් ඔවුන්ගේ ගිණුම් අව භාවිතා කරමින් ලබාගෙන තිබුණි.
- (iv) ඉහළ කළමනාකරණය විසින් අනුමත කළ රු.මිලියන 4.5 වෙනුවට මෙන්ම තවත් ගනුදෙනුකරුවෙකුගේ තැන්පතු රු.මිලියන 7 ක් එම ගිණුම් හිමියාගේ අනුදැනුමක් නොමැතිව උකසට තබාගැනීමෙන් ගනුදෙනුකරුවන් දෙදෙනෙකුට රු.මිලියන 5 ක් සහ රු.මිලියන 6.2 ක ණය පහසුකම් ලබාදීම.

අදාළ කළමනාකරුට ඇප ලබා දී ඇති බව හා අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ (CID) පරීක්ෂණ දැනට ක්‍රියාත්මක බව හා අලාභය අවම කිරීම සඳහා රක්ෂණ වන්දි ඉල්ලීම් කර ඇත. තවද, අභ්‍යන්තර විනය පරීක්ෂණ කටයුතු දැනටමත් ආරම්භ කළ බව හා එහි නින්ද්‍රව බලාපොරොත්තුවෙන් සිටින බව කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම විය.

(ඈ) ජේම්ඩුව ශාඛා කළමනාකරු විසින් ඔහුට පවරන ලද අධිකාරී සීමාව ඉක්මවා ඉහළ අධිකාරීන්ගේ පූර්ව හෝ ආවරණ අනුමැතියක්ද නොමැතිව රු.මිලියන 9.25 කට ආසන්න තාවකාලික බැංකු අයිරා පහසුකම් ලබා දී තිබුණි. මෙම පහසුකම් ජංගම ගිණුම් පවත්වන්නන් පස් දෙනෙකුට ඔවුන්ව දැනුවත් කිරීමකින් තොරව ලබා දී තිබූ අතර මාණ්ඩලික නිලධාරීට සහාය හා අනුබල දීම මඟින් අංක 90/99 දරන කාර්යාල උපදෙස් වක්‍රලේඛයට පටහැනිව එම නිලධාරියා විසින් අදාළ ගිණුම් හිමියන්ගෙන් හිස් වෙක්පත්වලට අත්සන් ලබාගනිමින් එම ගිණුම් හිමියන්ගේ ගිණුම්වලින් මුදල් ඉවත් කරගෙන තිබුණි.

(ඉ) බටපොල ශාඛා කළමනාකරු විසින් ජංගම ගිණුම් ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් රු.මිලියන 26 ක් වටිනා වෙක්පත් ලබාගනිමින් එම ගිණුම් බැංකු අයිරා බවට පත්කරමින් වංචනික ලෙස එම ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් මුදල් ඉවත් කරගෙන තිබුණි.

4.6 හඳුනාගත් පාඩු

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) 2017 ජනවාරි 20 දින සොරුන් කණ්ඩායමක් මැදගම ශාඛාවට ඇතුළු වී ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍රයෙන් (ATM) රු.මිලියන 5.8 ක මුදලක් රැගෙන ගොස් තිබුණි. තවද, සොරුන් විසින් CCTV කැමරාවේ DVR උපකරණය, රවිටරය (Router) සහ ICBS ජාලයේ මොඩමය (MODEM) ද රැගෙන ගොස් තිබුණි. සොරුන්ගෙන් රු.මිලියන 4.8 ක් පමණක් පොලිසියට සොයාගත හැකි වී තිබුණි. මෙම අලාභයට අදාළ රක්ෂණ වන්දි මෙතෙක් ලැබී නොතිබුණි.
- (ආ) බොරලැස්ගමුව ශාඛාව විසින් ඉතිරිකිරීමේ ගිණුමකට අදාළව නිකුත් කරනු ලැබූ ATM හර කාඩ්පත් (ATM Debit Cards) 03 ක් උපයෝගී කර ගනිමින් පුද්ගලයකු විසින් රු.මිලියන 1.6 ක මුදලක් වංචනික ලෙස ඉවත්කරගෙන තිබුණි. මෙයට අදාළව රු.998,000 ක රක්ෂණ වන්දි පමණක් ලැබී තිබුණි.

(ඇ) 2016 අගෝස්තු 24 දින ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ ලංකා බැංකු ශාඛාවක විකුණුම් මධ්‍යස්ථාන යන්ත්‍ර 03 කින් (Point of Sale) සිදු වූ ගනුදෙනුවලින් එකතුව රු. 99,813 ක වංචා සිදු වී තිබුණි. ඉහත ගනුදෙනු Count Felt කාඩ්පත් උපයෝගී කරගෙන රටින් පිටතදී සිදු කර තිබූ අතර බැංකුව විසින් මෙම සිදුවීමට සම්බන්ධ අනවසරයෙන් දත්ත ලබාගත් තැනැත්තන් හඳුනාගෙන නොතිබුණි.

5. ගිණුම්කටයුතුභාවය සහ යහපාලනය

5.1 ප්‍රසම්පාදන සැලැස්ම

බැංකු ප්‍රසම්පාදන අත්පොතේ (Manual) 4.2.1 (අ) ඡේදය ප්‍රකාරව සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා වන ප්‍රධාන ප්‍රසම්පාදන සැලැස්මක් බැංකුව විසින් පිළියෙල කර නොතිබුණි.

6. පද්ධති හා පාලන

නියැදි විගණන පරීක්ෂාවලදී නිරීක්ෂණය වූ පද්ධති හා පාලන අඩුපාඩු මාගේ විස්තරාත්මක වාර්තාවෙන් බැංකුවේ සභාපතිවරයාගේ අවධානයට යොමු කරන ලදී. පහත සඳහන් ක්ෂේත්‍ර සම්බන්ධයෙන් විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතුවේ.

පාලන ක්ෂේත්‍රය -----	නිරීක්ෂණ -----
(අ) ණය පරිපාලනය	- ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ආපසු ගෙවීමේ හැකියාව ඇගයීමට ලක් නොකිරීම. ඉහළම අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය සහ කපා හරින ලද ණය ප්‍රමාණය -
(ආ) ATM යන්ත්‍ර සම්බන්ධයෙන් වන පාලනය	ATM යන්ත්‍රවල ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂාව හා අභ්‍යන්තර පාලනය දුර්වල වීම.
(ඇ) තොරතුරු තාක්ෂණය	තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධති, මුරපද සහ අනෙකුත් පාලනයන් පිළිබඳ භාවිත පාලනය (application) ප්‍රමාණවත් නොවීම.

ඇමුණුම 01

නම	පහසුකම් සංඛ්‍යාව	ලබා දී තිබුණු මුදල	2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට හිඟ හිටි
-----	-----	-----	-----
	-		
		රු.මිලියන	රු.මිලියන
සීමාසහිත සින්තෙසි (Sintesi) සමාගම	11	1,064.6	1,724.5
සීමාසහිත භාකෝට්ස් (පුද්ගලික) සමාගම	79	210.1	216.8
N.S.අමරසේකර මහතා	1	224.9	224.9
අම්පාර ඒකාබද්ධ ගොවි සමිතිය	11	178.1	181.2
සීමාසහිත බිස්නස් ෆෝම්ස් (පුද්ගලික) සමාගම	6	108.8	109.7
ගුණතිලක කන්ස්ට්‍රක්ෂන්ස්	3	229.9	634.5
සීමාසහිත ඩෝලියඩු (Dholiyadhoo) ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් (පුද්ගලික) සමාගම	1	749.2	786.4
සීමාසහිත MVK මාලදිවයින (Maldives) පුද්ගලික සමාගම	1	354.0	374.7
සීමාසහිත ට්‍රයිස්ටා ඇපරල් එක්ස්පෝට් (පුද්ගලික) සමාගම	75	296.8	680.7
සීමාසහිත ත්‍රියේෂන්ස් (පුද්ගලික) සමාගම	5	226.4	278.2
සීමාසහිත සී සර්විසස් (පුද්ගලික) සමාගම	1	106.9	174.9
එස්.එස්.කෘස් මහතා	1	100.5	106.4
සීමාසහිත පැලවත්ත සීනි කර්මාන්තශාලාව	1	150.0	170.8
සීමාසහිත ස්ටෑන්ඩිස් ට්‍රේඩිං (පුද්ගලික) සමාගම	36	260.9	493.5
අයි.ෂනිල් මහතා	මාලේ ශාඛාව	102.4	157.5
අයි.එන්.වී.ඩෝලියානු මහතා	මාලේ ශාඛාව	443.7	620.7
		-----	-----
		4,807.2	6,934.9
		=====	=====